

Svet
Evropske unije

Bruselj, 24. maj 2022
(OR. fr)

9182/22

RECH 247
COMPET 347

DOPIS

Pošiljatelj: predsedstvo
Prejemnik: Odbor stalnih predstavnikov/Svet

Zadeva: *Priprava zasedanja Sveta za konkurenčnost 9. in 10. junija 2022*
Podpora mladim raziskovalcem in raziskovalkam v času krize
Orientacijska razprava

V prilogi vam pošiljamo dopis predsedstva z naslovom „Podpora mladim raziskovalcem in raziskovalkam v času krize“, namenjen orientacijski razpravi na seji Sveta za konkurenčnost 10. junija 2022.

PODPORA MLADIM RAZISKOVALCEM IN RAZISKOVALKAM V ČASU KRIZE

Ozadje

Zaporedne krize, ki so nas doletele v zadnjih letih, so pokazale, da moramo biti boljše pripravljene za soočanje z njimi in bolj odzivni pri iskanju odgovorov nanje, zlasti z logistično in finančno podporo. Prizadeti so bili čisto vsi sektorji, vključno z raziskavami in inovacijami, zaradi česar so nastale dodatne omejitve in ovire, zlasti kar se tiče poklicne poti (iskanje osebja, zaposlovanje, razvoj, viri itd.). Težav, s katerimi se srečujejo mladi raziskovalci in raziskovalke v času krize, ni mogoče prezreti, predvsem ker so ključnega pomena za reševanje velikih svetovnih izzivov – sedanjih in prihodnjih. Ti mladi raziskovalci in raziskovalke so pravzaprav naše bodoče raziskovalne zmogljivosti, naše „gonilo“, in kot taki prispevajo oziroma bodo prispevali k temu, da bo Evropska unija še naprej vključena v svetovno tekmo na področju raziskav in inovacij.

S tega vidika je pandemija COVID-19 med drugim znatno vplivala prav na raziskovalce in raziskovalke, zlasti mlade raziskovalce in raziskovalke. Postopki zaposlovanja in projekti mobilnosti so bili preloženi ali odpovedani. Zapore, ki so se vrstile, so privedle do popolnega ali delnega zaprtja laboratorijev, zaradi česar sta bila otežena raziskovalno delo ter povezovanje na nacionalni in mednarodni ravni. Tudi visokošolske ustanove so morale prilagoditi delovanje, da bi v času krize še vedno lahko izpolnjevale naloge na področju usposabljanja in raziskav. In ne smemo pozabiti na posledice za duševno zdravje, ki smo jim bili prav tako priča.

Poleg tega predstavljajo geopolitične nestabilnosti, vključno s konfliktnimi razmerami, denimo ruska invazija na Ukrajino februarja 2022, dodatne izzive za mlade raziskovalce in raziskovalke. Nekateri med njimi so primorani oditi iz svoje države in opustiti raziskovalne projekte.

Takšne težave pa lahko s tem omajejo pripravljenost študentov in študentk, da začnejo in nadaljujejo doktorski študij, ali pa ogrozijo kakovost znanstvenih prispevkov in uresničevanje evropskega raziskovalnega prostora (ERP), v katerem se raziskovalci in raziskovalke prosto gibljejo. Tako ovirajo konkurenčnost evropskih raziskav na svetovni ravni.

V odziv na te krizne razmere so države članice sprejele več ukrepov na področju raziskav in inovacij, pa tudi drugje, npr. pri socialni politiki, zaposlovanju in izobraževanju.

Vendar so morale zaradi izredne situacije, s katero se soočajo, najprej vzpostaviti pobude na nacionalni ravni, saj naj bi bil njihov okvir pogosto prožnejši in bolj prilagodljiv, in se šele nato usklajevati na evropski ravni.

Nedvomno je treba mlade raziskovalce in raziskovalke, ki se spopadajo s tovrstnimi težavami, podpreti z javnimi politikami na nacionalni ravni, vendar bi bili nekateri ukrepi učinkovitejši, če bi jih sprejeli na evropski ravni.

Bolj na splošno in ne samo ob izrednih razmerah pa bi bilo treba razmisliti tudi o tem, da se utrdi okvir, ki bo omogočal hitrejše in trajnejše vključevanje mladih raziskovalcev in raziskovalk na trg dela. Tozadevno bi lahko razmislili o morebitni uvedbi ukrepov, namenjenih posebej njim, na nacionalni in evropski ravni oziroma to možnost dodatno preučiti.

V tem oziru naj bi nekatere pobude, ki se trenutno izvajajo na evropski ravni, pozitivno vplivale na poklicno pot mladih raziskovalcev in raziskovalk. Med 20 ukrepi iz programa politike ERP, priloženega sklepom Sveta o prihodnjem upravljanju ERP, sprejetim novembra 2021, se ukrep 4 osredotoča na vzpostavitev ukrepov za spodbujanje privlačnih in trajnostnih raziskovalnih poklicnih poti, na primer ustanovitev observatorija za raziskovalne poklicne poti, oblikovanje nabora podpornih ukrepov za povečanje privlačnosti raziskovalnih poklicnih poti v akademskih krogih in širše ali pa razvoj evropskega okvira za raziskovalne poklicne poti, ki bi jih nato lahko preskusila evropska univerzitetna zaveznitva v okviru pilotnega projekta.

Med ostalimi 19 ukrepi tega programa je veliko takih, ki bodo vplivali tudi na mlade raziskovalce in raziskovalke. Takšen je denimo ukrep 3, katerega cilj je napredovati pri reformi sistema ocenjevanja raziskav, raziskovalcev in raziskovalk ter institucij. Z ocenjevanjem raziskav naj bi bilo omogočeno vrednotenje uspešnosti (mladih) raziskovalcev in raziskovalk ter raziskav z namenom doseči čim višjo kakovost in učinek.

Poleg tega je v sklepih Sveta o evropski strategiji za krepitev vloge visokošolskih institucij za prihodnost Evrope, ki so bili odobreni aprila 2022, poudarjeno, da je treba posebno pozornost nameniti študentom in študentkam ter mladim raziskovalcem in raziskovalkam, katerih študij in poklicne poti so bili prizadeti zaradi pandemije.

Odgovor na izzive, ki jih prinašata zeleni in digitalni prehod, pa terja tudi tesnejše odnose med znanostjo in družbo, kot opozarja Svet v svojih sklepih o evropskih misijah. Ker so raziskovalci in raziskovalke, zlasti mladi raziskovalci in raziskovalke, na stičišču znanosti in družbe, imajo kot „vzorniki“ mladim pomembno vlogo. Da bi državljane in državljanke približali znanosti, kot je zapisano v samem konceptu evropskih misij, je potrebno usposabljanje za te nove delovne metode, denimo projekte participativne znanosti.

Torej je bolj usklajeno ukrepanje na evropski ravni ne samo ključno, da privabimo in zadržimo prihodnje generacije raziskovalcev in raziskovalk in tako najdemo rešitve za družbene, okoljske in gospodarske izzive, temveč tudi nujno, če naj opredelimo in odpravimo ovire, s katerimi se srečujejo raziskovalci in raziskovalke na samem začetku poklicne poti. To usklajevanje bo spodbudilo razvoj ustreznih in trajnostnih raziskovalnih poklicnih poti, k čemur je Svet pozval v sklepih „Poglobitev evropskega raziskovalnega prostora: zagotavljanje privlačne in trajnostne poklicne poti in delovnih pogojev za raziskovalce ter uresničevanje kroženja možganov“.

Vprašanja za razpravo

Francosko predsedstvo Sveta Evropske unije želi sprožiti razpravo o naslednjih vprašanjih:

1. Katere so po vašem vedenju glavne težave, s katerimi so se ob nedavnih krizah soočali mladi raziskovalci in raziskovalke? Katere ukrepe ali vrste ukrepov ste sprejeli v vaši državi, da bi jih podprli?
 2. Kaj se lahko naučimo iz tega? Za katere ukrepe bi usklajevanje na evropski ravni imelo dodano vrednost (v smislu učinkovitosti, prožnosti in prilagodljivosti)?
-